

An ad actus supernaturales eliciendos
necessario ponenda sit in humana uolun-
tate aliqua gratia adeo ex se efficax
ut eidem posite uoluntas repugnare
non possit nec illam abijcere.

CAPUT I^{um}

Quæ nam sit hæc de re Patrum Dominicanorum et
Patrum Societatis Iesu sententia.

Sententia Patrum Dominicanorum duplex ponit in homine auxilium præ-
ueniens, unum sufficiens, alterum efficax. Auxilium sufficiens uocat quo potest homo con-
uertere ad Deum, fieri tamen non potest ut eo solo conuertatur, nisi alterum, quod efficax
uocat, adueniat. Et hoc ipsum auxilium efficax sicut ens dicitur in physica quadam motione
uel applicatione uoluntatis, quæ fit à solo Deo nihil cooperante libero arbitrio; et
quæ Deus adeo efficaciter uoluntatem mouet ad operandum ut ei motioni nec resistere uo-
leat, nec illam abijcere, dabo quod ea recipere; quod dicitur à Theologo in hunc modum componi.
quamuis uoluntas in se ipsa non operari: quo solo seruatur libertas huiusmodi uoluntatis.
Adde præterea hoc auxilium efficax seu applicationem præcedere quanto determinat uoluntatem
ad actum eo auxiliis eo applicat: eliciendos; ipsamque ipsam applicat: causam eius
sui determinationis uoluntatis; ita ut nihil uoluntas ex se potest efficere quæ eius uim,
et efficaciam uel abijciat uel impediat: sed Deum sua libera uoluntate auxiliis hoc cui
uelit præberi, cui uelit denegari nulla habita ratione uel concomitantis uel antecedentis
determinationis uoluntatis.

Deinde docet hoc auxilium præueniens ita necesse exigi ad operandum, ut abijci omnino
nequeat uoluntas operari, aut se ullo modo ad actum determinari.

Denique hoc auxilium præueniens, et ex se efficax causa ens dicitur quæ uoluntas creata adæqua-
re operatur, eo quod sit causa concursus uoluntatis. Testimonia sanctorum patrum, et scholasti-
corum quibus hæc uicis infra in objectionibus contra nostram præsentiam afferemus.

Contra uero sententia Patrum Societatis Iesu duo amittit. Primum auxilium
præueniens interius de quo solum est huiusmodi huiusmodi huiusmodi est in quadam illustratione intellectus,
uel sanæ cogitatione; et in motu quadam uoluntatis ad deliberandum, sicut tamen illa sit sine spe, sine
alioquin cuiuslibet boni affectus; quæ tamen ad uocationem pertinent.

Alterum nullam omnino sui motionem seu applicationem aut auxilium præueniens determinationem
uoluntatis adeo ex se efficax, et uoluntatem physice prædeterminans, ut illi, si uelit, uoluntatem dissentire
non possit uel illud abijcere.

Testimonia d. Augustini pro sententia patrum Societatis Jesu.

Cum haec haec disputatio Aug.ⁿⁱ positum testimonij nescit, qui omnium optime sic de re scripti nobis in locis, opera patrum suo videtur quod Augustinus dixerit in nostra sententia; nobis duo sunt ex Aug.^{no} probanda; alterum in Aug.^{no} nullam eius huius premotionis, seu physicae applicationis voluntate praedeterminantis mentionem; quod in obiectivis futuris praestabimus. Alterum, Augustinus ubi gratiam convenientem, seu convenientis auxilium in vocacione constituit, quae naturae cogitationes et indolentias voluntatis affectus includit.

Primum testimonium Augustini in libro de quibuslibet cap. 34 Ascendat (inquies) et videat non ideo tantum istam voluntatem divinae muneris tribuentem quia ea libere arbitrio est, quod nobis naturaliter concessum est; verum etiam quod iustis rationibus agit Deus ut velimus et ut credamus; sive extrinsecus per evangelicis elaborationes ubi et magister legi aliquid agunt; si ad hoc admovent hominem infirmitatis suae ut ad gratiam conficiantur videndum conficiat; sive intrinsecus ubi nemo habet potestatem quid ei veniat in mentem, sed determinari vel conservari propriae voluntatis est. Hiis g. modis quod Deus agit ad animam rationalem ut ei commoveret credat; neq. n. ei credere potest quolibet libere arbitrio, si nulla sit ratio vel vocatio cui credat. Cuius in Augustino nihil de hac physica applicatione, sed de vocacione per virtutum rationes.

2um sic in libro de Civitate Dei cap. 21. Vbi inveniuntur et admoventur, quae ad vocacionem pertinent, adhibet inveniunt nostrae salutis, et quod inspirationibus acquiescimus. Manet ad quaerendam salutem arbitrij libertas, sed admoventur quibus Deus et inveniunt ad salutem, ut vel eligat vel sequatur; et inveniunt nostrae salutis Deus misericorditer habemus; ut acquiescimus salvificae inspirationi nostrae potestatis.

3um sic in libro p. 99. ad simplicem q. 2. quam quaestione Augustinus ipse iam tenet de praedest. d. cap. 4 plurimum laudat, et ad eam legat omnes qui cum ipso in doctrina de concordia gratiae et liberi arbitrij proficere vident. haec g. quaest. 2. sic loquitur. Alii praestant quod velimus, alii quod vulturimus; ut velimus enim et suum esse vultur, et nostrum; suum vultur, nostrum sequendi. Vbi. Quo tribuit vocacionem, quia vultur Deus can laegitur, nostrum vero ait cui vocacionem sequi, quae nostrum est vocacioni cooperari. et de Civitate eodem loco. Nolumus inquit, Civitate et non succurrit; sed et si vultur et succurrit Dei adiutorio pervenire; qui si etiam velle et currere praestaret vultur non vulturione vultur praestaret fieret. Vult ergo Augustinus hiis vultur Deum praestare nobis ut curramus vultur nos cooperemur, et hoc praestare per vocacionem suam est.

4um sic in eadem q. 2. Non igitur putandum est, inquit, ideo dicitur non vultur nos succurrit; quia nisi eius adiutorio non possumus adipisci quod vultur, sed ideo potius qui nisi eius vocacione, ad vultur. Et infra vocacione ista effectivae appellat bonae voluntatis. et eadem q. 2. sic de modo interpretatur illa. Non praestaret ex operibus sed ex vultur. Nisi g. inquit, vultur praecedat misericordia Dei, non vultur quicquam potest, ut et hoc

videlicet quod vocaverit) accipiat facultate bene operandi. Et infra: Vocando Deus praeparat
 et fidem. Et infra: Quia ei (Chriſtu videlicet) velle et curere vocando praeparat. Demum
 infra: Quia vocatio praeparat bonam voluntatem, propterea vocatio Dei recte tribuitur quod bene
 volumus. Quibus fit ſequendum totaſq; cauſam fidei et voluntatis noſtrae ad vocacionem
 ſola vocacione, ac per eam cauſam noſtrae voluntatis explicare.

5us fit exemplum 107 ad initium, quam ſenior ſignificat, et eandem loquendi modum ſenior imitatur.
 Si ergo iam praepararet, atq; operaretur Deus hominis voluntatem ut tantummodo legem fieri
 atq; doctrinam libere eius adhiberet arbitrio, ne vocacione illa alia atq; ſeruetur ſi eius ageret
 ſensu, ut eidem legi atq; doctrinae accommodaret attentum, proculdubio eam legere vel intelli-
 gere legendis, vel etiam exponere ac predicare ſufficeret, neq; opus eſt orare eo. Quibus ver-
 bis Delagius affirmat. Deum ſola praedicatione praeparare et operari in nobis voluntatem,
 vocacionem illa alia atq; ſeruetur opponit; qua homo a Deo mouetur ut attentum praebet exer-
 tae praedicationi. Et in hac ſententia explicat illa ad Philipp. 2. Deus eſt qui operatur in
 nobis velle et perficere; quae ſeruetur Delagius ad exteraſq; cauſam praedicationis referat.

Porremo ſic calibus de praedest. 1us ad medium, cuius ſunt haec. Nec quia credimus, ſed ut
 credamus vocamur; atq; illa vocacione quae hinc penitencia eſt, id agitur poſitus et peccator
 ut credamus. Et in fine. Deus igitur operatur in cordibus hominum vocacione illa ſecundum pro-
 pterum ſuum, de qua malis loquuti ſumus; ut non inaniter audiant Euangelium, ſed ex au-
 ditu conuertantur. Quis igitur infirmitas Aug^{us} 1us ſeruetur vocacioni tribuere gratiam
 praeparacionem, non phyſica applicacioni voluntatis vel praeparacioni?

CAPUT 3us

Alia testimonia ex concilijs et ſ^{an}ctiſſimis patribus pro eadem ſententia.

Ad hoc Aug^{us} 1us testimonia addunt alia Conciliorum, et ſanctorum patrum, et eorundem praecipue
 qui ſeruetur Auguſtini haberi ſunt.

P^{ri}mo ſanctiſſimus pater auſtriacus Celeſtini papa, epiſt. ad episcopos Galliae, hanc inſerit epiſt.
 Aug^{us} 1us c. 7. qui tradens Episcopis quorundam quatuor canonum fidei a patribus acceptos, quos ſeruetur
 Cingit, effecerunt apud illiſque antiochos dum illos approbarent; aſſerit inter eos et canonem
 Episcoporum Africae in epiſtola quadam ad ſeruetur cuius caeteris illa verba ^{ſeruetur} praeparacionem certum
 tas a domino, hoc pacto inſeruetur ^{ſeruetur}. His verbis eandem explicat, ut boni ali-
 quid agant ipſaſq; caetera fidelium. Ecce per inſpirationem, quae ad vocacionem pertinet,
 Celeſtinus praeparacionem voluntatis explicat.

P^{ro} praeterea auſtriacus Concilij Arauſiacani 2. Canon. 5. ibi. Per gratiae donum, id eſt, per
 inſpirationem ſpiritus ſancti. Et canone 7. ibi. Abſq; illuminatione et inſpiratione ſpiritus
 et eodem modo Canone 8.

P^{ro} deniq; auſtriacus Concilij Iudeanici ſeruetur 6. Canon. 5. Vbi exordium iuſtificationis in

adulteris a gratia praeueniens inueniendum esse definit. Et explicans quodnam sit haec gratia
praeueniens subiungit. Hoc est ab eius uocatione, qua nullis eorum existentibus meritis uocatur
frustra igitur additur alia physica applicatio seu formis praeueniens determinat. ^{et} nostrae uoluntatis.

Probatur 2°. Saec. 1° & 11° mensur. 2° patrum. et

1° Guilli. Alexandri, qui c. 7. l. 4. in Joan. in illa u. Omnis qui audiuit a Patre et dedit
uenit ad me, sic loquitur. Ubi n. auctent disciplina doctrinaq. abest, ibi fides non ui. sed per
suasione oritur palmarumq. Dei patris, quod ea caritas dignis uolatur, non ui. dicitur
fideles agnoscit. Gratia ergo, ex Guille. in doctrina disciplina ac persuasione consistit, non
in aliqua uigrae S^us Dominicanae exigunt, et Guille. rejicit apertissime. Ad u. Chrys. 2°

2° Methodij l. de libero arbitrio, cuius testimonio utitur Iulianus l. 4. g. Magdeburgus
cap. 2. et afferunt inferius, qui gratia praeuenientem expresse solum reuertit ad bonum
uoluntatis, declaratione, et admonitionem.

3° Prosperi Aquitani, qui optimus fuit Augustini discipulus et doctrinae eius interpret. ^{cap. 26. lib. 9.}
de uocatione gentium haec habet. Gratia quidem Dei in omnibus iustificacionibus
principaliter praeminet, suadendo exhortacionibus, mouendo exemplis, uerendo periculis,
inuitando miraculis, dando intellectus, inspirando constantiam, cogit. ipsius illuminando, et fidei
affectuibus imbuendo. Quibus uerbi gratia praeuenientem describens ad uniuersum
(si exempla et regna exipias), in consilio et illuminatione consistit, quae sunt ex parte intellectus,
et in fidei affectuibus, quae sunt ex parte uoluntatis. loquitur ad de motu ad deliberans,
nam de consensu deliberato, in quo primum existimat gratiam cooperantem, statim illa
adiungit. Sed etiam uoluntas hominis subiungitur ei ad quae coniungitur, quae
ad hoc praedictis est uoluntas praedicti, ut diuino in se cooperetur operi, et incipiat exer-
cere ad meritum, quod superno semine concepit ad sedium. Et infra. Hunc autem
consensum non solum ab oratio praedicatorum et inuicamentum doctrinae, sed et mensur
guit: propter quod scriptum est, Principium sapientiae timor homini; qui, quantumlibet
sensibus inferatur, non aliud agit quam, ut quae fecerit (merentem, fecerit uolentem.)

4° Bernardi aures opusculo de gratia et libero arbitrio. Ipsi gratia tria, liberum ex-
citat arbitrium, cui seminat cogitandum; sanat, cui immutat affectum; roborat, ut
perducat ad actum; seruat ne seuerat discedat. Si autem ista tria cooperatur ad
arbitrio ut illud in primo praerexiat, uidetur ad seminat cogitandum, in ceteris consistit,
(non ad hoc uigra praeueniens, ut iam tibi deinceps cooperatur. Cui paulo post illa. Si
ergo Deus tria haec, hoc est bonum cogitari, uelle, perficere operatur in nobis; primum profecto
(sive d. cogitandum) sive nobis; secundum (nempe affectum et consentum) nobiscum; Tertium
(u. delicta actus et opus) per nos. Expresse g. Bernardus gratia praeuenientem in cogita-
tione consistit, nec ulla alia exigat physica applicatione cui consentum praebet.

Ubi. Ipsi d. H. qui optime callide doctrinae Aug. numquam diuis physicae applicationis
(si doctrinibus eius interpretibus credimus) meminisse. Imo ead. rejicit de med. S. B. Caiet.
p. 7. 14 ar. 13 uerba. Hec sustinentur. Ferranen. 3. g. Gen. c. 119 uer. Ad uigra

ubi ad preparationem ad gratiam, solum requiritur auxilium interius dirigens ad gratiam volentem, & ad usum, prout dicitur per nos. Denique Hieronymus Poet p. p. art. 7. et alij.

CAPUT 4°

Obiectiones ex S. Augustino contra sententiam patrum Societatis I. M.

Obijciunt contra hanc sententiam tria illa Augⁿⁱ loca quae afferuntur Gregorius Armeniacus in 2. dist. 8. q. 1. ar. 3. ad 12 arg.

1° locus est libro de gra & libero arbitrio cap. 16. Vbi ait. Curum est nos velle ad vultum, sed ille facit ac vultum bonum. Et infra. Curum est nos facere cum facimus, sed ille facit ut faciamus praebendo vires efficacissimas. Idem indicat videlicet de peccat. h. cap. 2. quem sequitur Fulgentius l. 1. ad Maximum. Et cap. 14 eiusdem libri explicat Augⁿⁱ illud de nobilitate 36. Faciam ut iustificacionibus meis ambuletis, rarum videlicet genus pueritatis et exultatis

2° locus est libro de gra & libero arbitrio cap. 17. Ut velimus, inquit, tunc nobis operetur, ad velle vultum, et tunc vultum ut faciamus nobiscum operetur; tamen tunc illo operante ut velimus, vel cooperante ad vultum ad bona pietatis opera nihil valemus.

3° est l. 1. ad Simplicianum q. 2. ante medium, in qua haec habet. Aliter Deus parat ut velimus, aliter parat quod vultumimus. Ut velimus. n. et tunc enim vultum et nostrum, tunc vultum, nostrum sequendo. Quo loquendi modo indicat Augustinus Deum in nobis sine nobis facere ut velimus, et ut faciamus; et huius loquendi modum accepit a Paulo ad Philipp. 2. Deus est qui operatur in nobis velle et perficere pro bona voluntate. Vbi non dicit Paulus Deus est qui cooperatur, sed qui operatur; nimirum ut significaret in nobis Deum solum operari. At liberum ad vultum amantem non operatur solum Deus, sed Deus ad liberum arbitrio, q. ratione promouens, seu physicae applicationis fuerit solum Deus operari. Et eadem q. 2. Sac ratione dictum putat a Paulo ad Rom. 9. Non est vultum voluntatis, sed Dei misericordis, ac si dixisset Paulus ait Augustinus, sed solum Dei misericordis. At solum Dei non potest esse totus consentus, requiritur q. ut sit applicatio illa prior. Hic adijciunt Pres. Dominici.

4° ex cap. 32. Enchiridion; ubi exponit ille eundem Pauli locum ad Rom. 9. haec ait. Rebat ut propere dicitur intelligatur, ad vultum, neq. curantem, sed misericordis Dei; ut tunc Deus tribuat, qui hominis voluntatem bonam et preparat ad iudicandum, et adiuvat preparationem. At preparari voluntatem nihil aliud est quod preparari ad eundem q. Sed in his locis Augustini nulla est mentio illius physicae applicationis, quae non relinquatur in voluntate potentiam ad determinandum, quae ex Augⁿⁱ potest dici. quae ratione sine hac loca intelligenda iam dicimus.

CAPUT V^o

Soluntur obiectiones ex Augustino.

Tota ut hanc locum huius est in illa locutione Augⁿⁱ. Deus facit ut velimus, ut faciamus.

qua loquuntur, si rebus suspendantur nec illis fauere, nec obesse nobis. Vbi in physica huius premotionis seu
physicae applicationis meminit Augustinus, quae iam physica praedeterminet voluntatem, ut omne illi
praesentia auferat de necessitate? Et tamen hoc patet Dominicanis ex Aug. potari debuisse.

si uoluntatem, in-
spirationibus, et
alij huiusmodi

Praeterea probare deberent non suffragari sacris emi, si haec loca de uocatione exponantur, de uocantibus
(Aug.) quae insistentur ad bonum, ut in ijdem locis et ab ipsis in obiectis, et a nobis pro nostra ten-
centia allatis ipse se explicauit Augustinus. Vocatio n. moralis distinetur gradatim ^{illuminatione} ^{gratia} ^{gratia}
ut uelimus, medijs illis rationibus, inspirationibus, affectionibus, quae ead commensurae patet a
nobis illari. Neg. Deum frustratur effectus sue uocationis si a tunc ~~non~~ ^{potentia} ^{discernendi}
in uoluntate, quia cum Deus infallibiliter uideat quae uocatio si congruens et profutura, ea
tunc adhibet, ad praesentiam conuersionem operaturam. Et hoc patet uocari nos Deo uere ac
proprie dicimus. Deum donari nobis nostram conuersionem, Deum emi causam illius et c.

Sed uidebitur. Augustinus tenet plerum Deum sine nobis operari hanc conuersionem et uolun-
tatem ut cap. 17 de gra. libere arbitrio, et cap. 18 ubi sic loquitur. Ut apostolus Paulus de
celo uocaretur, ut tam magna et efficacia. ~~in~~ uocatione conuersionis gratia Deo
sola; at idem Augustinus supra dixerat locis allatis sui emi uoluntate et nostri uoluntate
notum sequens. q. emi est exponendum Augustinus de hac physica applicatione. Nam cum dicit
efficaciam a tunc a Deo sic ratione illius praecedentis applicat. Physica seu premotione Deum
dicunt ab Aug. solum operari. Verum haec explicari uerba Aug. quae patet Dominicanis ueni-
nat emi contendit, grauitatis theologorum suffragis reijciat, qui ea uerba, Deum solum operari
hanc nobis operari, referunt ad primum actum uoluntatis non ad actum consequentes, et ideo dicunt
gratiam operantem referunt ad primum actum, ad actum uoluntatis sequentes, gratiam cooperantem
insequentem. ⁱⁿ amplexantur de locis, ut omittat alios quae sequuntur ex eadem familia, cap. 16 de grat.
et gratia. Praeterea ipsis uerbis Aug. eodem cap. 17 refellitur, sic ad haec. Cum autem
cum ipse ut uelimus operatur incipiens, qui uolentibus cooperatur proficiens. Et infra. Ut
uelimus sine nobis operatur, cum uellem uoluntatem et si uoluntatem ut faciamus nobiscum
cooperatur. Cuius est igitur Aug. loqui de uocantibus. et de uocantibus. in generali causa moralis
uocantibus, et allicientibus, ut dicit, solum Dei. In quo generali causa, ut solutio clarior sit, dicitur
modo operatur uolentibus in primo actu, et in sequentibus. et Deus ipse dicitur modo operatur
in ijdem. Nam in primo actu nullo modo uolentibus se ipsam alliciat, excitat, et ut ita loquar,
uocat, quod potius elicit primo actum; sed Deus solum hoc efficit tunc inspirationibus, quae
in hoc generali soli Deo tribuitur primus actus; at in actibus sequentibus ipsa se excitat com-
uet ad opus uolentibus rationibus et c. et contrarij a prima illa uoluntate fluentibus; quae
in hoc generali, ⁱⁿ Aug. Deo tribuitur primus actus sed uolentibus cum Deo actus elicit consequens.
Quae est opinio Bellarmi. sacris in Aug. uocantibus l. 1. de gra. libere arbitrio, et Greg.
de Valencia b. 2. suae theol. disp. q. 3. puncto ex Aug. mente declarant. nec dicit
cicero solum cap. 16 de nat. gra.

Restat nunc ut explicetur clarior locus illi ex Ezechielis cap. 3. quo firmissime
sua sententia de physica applicatione confirmari putant Dei Dominicani. Quia
quia ibi docet Aug. non uere explicari illud Pauli non uolentibus si dicitur, Non est
uolentibus, sed in uere, nullo modo est uolentibus. Nam alius inquit ille, si uolentibus

non interpretaris, ponet e contra diu; Non est Dei misericors; restig est misericors
non est solus Dei misericors; quod En, inquit Augustinus, nullus Catholicus dicere audebit.

Item etiam quia Augustinus his verbis concludit illa quae dixerat. Restat ut propo-
rea dicitur intelligatur Non uolens, ut uerum Deo deat. Ex qua clausula inferunt
Patres Dominici. Ergo uolens in illo opere nihil operatur, nisi quatenus applicari
ille phisice applicatur a Deo. Verum ut Augustini sua de loco intelligatur,

1. ut certi ponendum est Augustini eo capite non excludi uoluntatem hominis
a negotio iustificationis, quod certum est ex illis uerbis eiusdem capitis. Cum presul du-
bit, si homo eius uolens sic, non potest uideri sperare litigari, nisi uolens, nec perueni-
at ad palmam supernae uocationis nisi ad palmam uoluerit. Et ex hoc statim infero.
Nisi quia se ipsa uoluerit a Deo preparatur, uidelicet per uocationem, quod
preparationem ubiq; docuit Augustinus, ut patet lris allatis, et praecipue ep. 107. Au-
t capite hae illatione dicitur Augustinus, in explicatione suus testimonij tui ad gratia
diuinae preparationis per uocationem confugiendum est, et nihil derogandum propriae
uoluntati operandi nostrae uoluntati.

2. Ponendum est Augustinus eo capite huiusmodi intentione contra quosdam
qui, ut uideri licet in epistolis Pelagij et Prosperij ad Augustinum, et hanc ~~sententiam~~ ^{sententiam} ~~sententiam~~ ^{sententiam}
Augustini de predest. h. duo atterebant: Alterum et recte, iustificationis negotium
pendere et a uoluntate hominis quae uult sanari, et a gratia iustificationis et re-
missionis qua sanatur: Alterum et penime, gratia iustificationis sanantem esse qui-
dem gratiam et donum Dei, sed uoluntatem sanantem consequendam esse opus hominis
tantum, ex uiribus natura. Et utraq; hae propositionis colligitur ex August. cap. 2. ad
finem in l. de predest. h. Volens a se ipso esse quod credit, quia se componit homo
cum Deo ut partem fidei sibi uendat, atq; illi partem relinquat. Si quidem isti
eodem modo sentiebant de uoluntate sanantem, et de prima fide. Et sic Hil. illa epist. ad
initium h. Et merito quo uoluerit et crediderit. Deniq; atterebant hanc uoluntatem
meriti gratia iustificationis, ut patet ex uerbis Pelagij lris fidei, et Aug. contra duas epist.
Pelagij l. 4. cap. 6. Et quo eandem concludunt meritum incipere a libero arbitrio, t. h.
Aug. de predest. h. cap. 2. ad principium. h. Et merito, quo capite a nobis.
Haec igitur sententiam Augustinus cap. illo 32 impugnanda suscepit, et ibidem ipso
tempore suae disputationis proponens, haec ait. Item ne quisquam gloriatur se arbitrio
uoluntatis, tanquam ab ipso incipiat meritum, qui tanq; debitum reddat peruenit

73
bene operantur. Quae hoc impugnat Augustinus non refellit prima eorum propositio
sed secundam qua Deo solum remissionis gratiam tribuunt, iustitiam uero sanandi
solum libero arbitrio; et contra hanc 2. propositionem ait non solum gratia sanantem, sed etiam
sanandi iustitiam esse donum Dei: quod confirmat illo Pauli ad Philipp. 2. Deus
qui operatur in nobis uelle, et ad Rom. 9. Non est iustitiam neque curam sed misericordiam
Dei; quia iustitiam inquit, a Deo preparatur, per uocatum scilicet, ut ostentum est
quamobrem in fine reperit quod initio capiti proposuerat meritum non inchoare a
libero arbitrio, sed a uocatione Dei quae praeparat liberum arbitrium, notissimum legitur iustitiam
sanandi; ut ad fine capiti finis declaratur.

CAPIT. I.

Soluntur obiectiones ex d. Thoma contra eandem sententiam.

Crebra est in d. Th. diuinae applicationis mentio, et de ea multi in suis more suo aucti differunt.
idcirco Prae Dominici suam physicam applicationem diuinae uocis, positimam et affirmatiuam con-
firmat; quae ex id probent, quod ipsi dicunt, ^{diuina uocatio, ac} uaria applicationis genera, quae trahuntur
ex eisdem ~~locis~~ ^{locis} diligenda sunt.

locutio

Multa modis Deo tribuitur. 1. ut prima causa, a qua omnia sunt
uirtutes agendi et inclinationem ad opus acciperunt, ut motus grauium tribuitur generatim.
2. tamquam causa inchoate uirtutis agentis, et inclinationi eiusdem; ceterum actu
concurrente conseruanti; et ob hanc causam d. Th. 1. p. q. 105. art. 1. ubi. 5. Deum ait se ha-
bere ad causam 2. quae in genere causa formalis, non quod uere causa formalis sit, sed
quod in se forma inchoate amittat uirtuti agentis. 3. ut actu influenti in efficienda
causa secunda. Et hi sunt tres modi generales quibus Deus conseruat cum tribus
causis secundis cum libentibus et necessariis; et quotlibet horum modorum licet Deo applicari cau-
sam secundam ad opus praecipue uero deus praesens. Est enim applicari ordinari cau-
sam ad opus; et sua inclinatione quaelibet causa ad opus ordinatur: quo fit, ut quo patet
Deus est causa inclinationis causa secundae, si etiam causa applicans. 3. item
modo uerbo dicitur Deus ordinari causam secundam ad opus, quatenus ipsa naturalis
inclinatio non ordinat proximam causam ad opus, nisi ad hanc omnia ad opus requiruntur,
inter quae maxime est Dei concurrentis; quem cum praebet Deus optime dicitur ordinari, et
applicari ad opus causam secundam, quippe quae sine illo concurrente relicta sua natu-
rae non haberet uirtutem operandi. Jam cum duplex sit causarum inclinatio, altera
naturalis, altera libera; uaria quoque est causarum applicatio. Causa naturalis

[Faint, illegible handwriting]

Sollicitudo

[Faint, illegible handwriting]

~

153

[Faint, illegible handwriting in a cursive script, likely a historical document or manuscript.]